

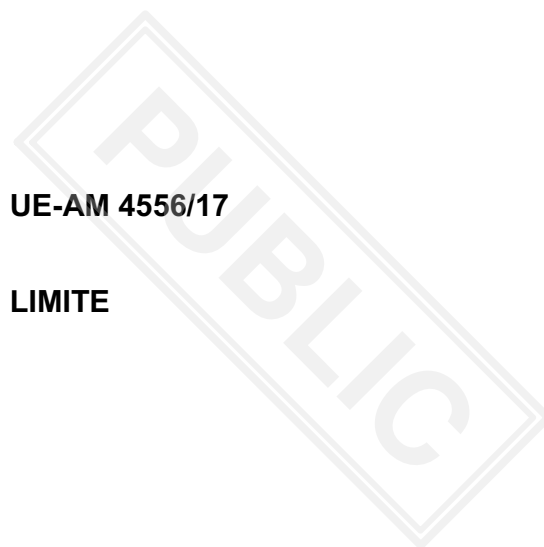
**PARTNERSTWO
MIĘDZY
UNIA EUROPEJSKĄ
A ARMENIĄ**

Rada Współpracy

**Bruksela, 29 września 2017 r.
(OR. en)**

UE-AM 4556/17

LIMITE

NOTA

Dotyczy: Priorytety partnerstwa między Unią Europejską a Armenią

PRIORYTETY PARTNERSTWA

MIĘDZY

UNIĄ EUROPEJSKĄ

A

ARMENIĄ

I. Kontekst

Umowa o partnerstwie i współpracy między Wspólnotami Europejskimi i ich państwami członkowskimi, z jednej strony, a Republiką Armenii, z drugiej strony („umowa o partnerstwie i współpracy”), została podpisana 22 kwietnia 1996 r. i weszła w życie 1 lipca 1999 r. 27 lutego 2017 r. UE i jej państwa członkowskie, z jednej strony, i Armenia, z drugiej strony, zakończyły negocjacje w sprawie **umowy o kompleksowym i wzmocnionym partnerstwie**; tekst umowy jest obecnie finalizowany i przygotowywany do podpisu. **Priorytety partnerstwa między UE a Armenią** mają ułatwić współpracę między partnerami m.in. w kontekście nowej umowy. Mają też umożliwić zacieśnienie stosunków między UE a Armenią i dalsze promowanie uniwersalnych wartości oraz stabilności, odporności, bezpieczeństwa i dobrobytu, w oparciu o demokrację, prawa człowieka, praworządność, trwałą wzrost gospodarczy i otwartość. Priorytety te są spójne z priorytetami określonymi przez **Republikę Armenii** i UE, w tym priorytetami określonymi w ramach przeglądu **europejskiej polityki sąsiedztwa (EPS)**¹. Priorytety partnerstwa są zgodne z zasadami współodpowiedzialności i zróżnicowania, a ich podstawą są cztery priorytety² wspólnie uzgodnione na **szczycie** Partnerstwa Wschodniego w **Rydze** w 2015 r., i zatwierdzone przez obie strony – jako ramy przyszłych działań – na posiedzeniu ministrów spraw zagranicznych Partnerstwa Wschodniego w maju 2016 r. Ponadto priorytety partnerstwa są zgodne z **celami zrównoważonego rozwoju (2030) i porozumieniem klimatycznym z Paryża z 2015 r.**, a także z przyjętymi w tym kontekście zobowiązaniami w zakresie stabilności gospodarczej, zrównoważenia środowiskowego i zrównoważonego rozwoju społecznego oraz w zakresie zmiany klimatu.

---

¹ 18.11.2015, JOIN(2015) 50 final.

² Zob. cztery nagłówki w części II. Priorytety.

UE i Armenia mają wspólne **interesy** i wspólne **wartości**, w szczególności w kontekście zaangażowania Armenii w reformy gospodarcze i polityczne, jak również współpracy regionalnej, w tym w ramach Partnerstwa Wschodniego. Dzięki **nowej kompleksowej umowie stosunki dwustronne zyskają na nowo ukształtowaną podstawę prawną**; umowę należy wykorzystać jako impuls do zacieśnienia stosunków między UE a Armenią, także poprzez uzgodnienie priorytetów partnerstwa. Te nowe nadrzędne ramy i priorytety współpracy będą opierać się na **wspólnym dążeniu** do zwiększenia naszego zaangażowania, z uwzględnieniem innych zobowiązań międzynarodowych UE i Armenii.

Priorytety partnerstwa bazują na wcześniejszej owocnej współpracy, prowadzonej między innymi przy wdrażaniu **planu działania w ramach europejskiej polityki sąsiedztwa**, który zostanie przez te priorytety zastąpiony. Powinny one posłużyć do ustalenia harmonogramu regularnych spotkań w ramach dialogu politycznego oraz dialogów sektorowych, jak określono w nowej umowie, która stanowić będzie również ramy wdrażania i monitorowania priorytetów.

Przyszła współpraca finansowa UE z Armenią i związane z tym programowanie, w szczególności kolejne jednolite ramy wsparcia dla Armenii na lata 2017–2020, będą opierać się na tych priorytetach partnerstwa.

II. Priorytety

Priorytety partnerstwa są odzwierciedleniem **wspólnych interesów** i skupiają się na tych obszarach, w których współpraca przynosi obopólną korzyść. Armenia i UE będą w dalszym ciągu dążyć do osiągnięcia podstawowych celów w zakresie wspierania stabilności regionalnej w oparciu o **wspólne wartości** i silne zaangażowanie na rzecz demokracji i praw człowieka. Społeczeństwo obywatelskie odgrywa ważną rolę w kontekście Partnerstwa Wschodniego, a UE i Armenia będą dalej ułatwiać jego zaangażowanie w realizację tych priorytetów. **Współpraca gospodarcza** na rzecz trwałego **wzrostu** ma ogromne znaczenie dla obu stron i w tym kontekście przeanalizujemy wszystkie możliwości poprawy otoczenia biznesowego. Szybszy i bardziej sprzyjający włączeniu społecznemu wzrost gospodarczy będzie wymagać budowania w instytucjach publicznych odpowiednich umiejętności i kapitału ludzkiego oraz dalszej poprawy zarządzania i lepszych połączeń infrastrukturalnych. Rozwiązanie tych kwestii stworzy sprzyjające warunki dla ściślejszej współpracy w najważniejszych sektorach i dla zwiększonej mobilności, **z korzyścią dla obywateli** zarówno w UE, jak i w Armenii. Priorytety są ze sobą powiązane i wzajemnie się uzupełniają. Każdy priorytetowy obszar tematyczny obejmuje kilka elementów **wielodyscyplinarnego** i **przekrojowego** podejścia, które jest konieczne do osiągnięcia przedmiotowego celu. Mowa tu m.in. o wspólnym i aktywnym udziale w forach współpracy wielostronnej, w tym w ramach Partnerstwa Wschodniego.

1. Wzmacnianie instytucji i dobrych rządów

UE i Armenia są zdecydowane dalej współpracować w celu propagowania **praw człowieka** i **praworządności** oraz **podstawowych wolności**. Będą razem dążyć do ciągłego usprawniania armeńskiej administracji publicznej, zapewnienia dobrych rządów i skutecznego funkcjonowania sądownictwa, zintensyfikują walkę z korupcją oraz będą wzmacniać społeczeństwo obywatelskie. **Równouprawnienie płci, kwestie środowiskowe** i **społeczne** będą uwzględniane we wszystkich obszarach.

Nacisk zostanie położony na wdrażanie i egzekwowanie stosownych aktów prawnych, w tym **nowej konstytucji. Reforma ordynacji wyborczej**, uzgodniona we wrześniu 2016 r. na podstawie, między innymi, zaleceń Organizacji Bezpieczeństwa i Współpracy w Europie oraz funkcjonującego przy tej organizacji Biura Instytucji Demokratycznych i Praw Człowieka, obowiązuje od dnia wyborów parlamentarnych z 2 kwietnia 2017 r. Strony będą również dążyły do dalszego tworzenia **korzystnych warunków dla społeczeństwa obywatelskiego, w tym organizacji zrzeszających partnerów społecznych**, i do włączenia ich w proces decyzyjny. Ustanowienie priorytetów partnerstwa skonsultowano ze społeczeństwem obywatelskim, które odegra także ważną rolę, gdyż będzie uczestniczyć w monitorowaniu ich realizacji.

Strony zamierzają zwiększyć wysiłki na rzecz **reformy administracji publicznej**, w tym władz lokalnych i **organów ścigania**. Szczególny nacisk położony zostanie na praworządność, propagowanie niezawisłości władzy sądowniczej, dostęp do wymiaru sprawiedliwości i prawo do rzetelnego procesu sądowego. Reforma ta rozpocznie się od określenia strategicznych ram reformy administracji publicznej. Celem naszej współpracy jest zapewnienie większej rozliczalności i skuteczności rządu za pomocą środków obejmujących nowoczesne, uwzględniające aspekt płci zarządzanie zasobami ludzkimi i powszechne korzystanie z **e-administracji**, w tym w sektorze ochrony zdrowia. Opracowywanie i ocena strategii będą opierać się na jednoznacznych dowodach dostarczanych przez, między innymi, wysokiej jakości organ statystyczny.

Walka z korupcją będzie centralnym elementem reformy administracyjnej oraz krajowych działań na rzecz wzmocnienia praworządności. Współpraca będzie koncentrować się zarówno na wzmocnieniu organów antykorupcyjnych i przeglądzie przepisów, w szczególności dotyczących systemu zamówień publicznych i systemu deklaracji majątkowych w celu zapewnienia ich właściwego wdrożenia, jak i na zarządzaniu funkcjami publicznymi w obszarach najważniejszych z punktu widzenia m.in. gospodarki (zamówienia publiczne, cła, zezwolenia) w celu zapewnienia wysokich standardów etycznych i zapobiegania konfliktom interesów. Strony wdrażają pomoc zgodnie z zasadami należytego zarządzania finansami i współpracują w zakresie ochrony interesów finansowych UE i Armenii zgodnie z odnośnymi postanowieniami umowy o kompleksowym i wzmocnionym partnerstwie.

Celem **współpracy w sektorze bezpieczeństwa** będzie zwiększenie rozliczalności podmiotów odpowiedzialnych za kwestie bezpieczeństwa oraz rozwiązywanie wspólnych problemów w zakresie walki z przestępczością zorganizowaną, narkotykami i terroryzmem, w tym finansowaniem terroryzmu i praniem pieniędzy, za pomocą środków, które nie naruszają przepisów dotyczących sprawiedliwości, wolności i bezpieczeństwa określonych w poszczególnych umowach regulujących stosunki między UE a Armenią. Dalsza modernizacja zarządzania granicami przyczyni się zarówno do zwiększenia bezpieczeństwa kraju i regionu, jak i do rozwoju gospodarczego, gdyż ułatwi legalną wymianę. Strony będą także współpracować w zakresie odzyskiwania mienia pochodzącego z działalności przestępczej poprzez rozwój armeńskich ram prawnych i utworzenie pełnoprawnego biura ds. odzyskiwania mienia.

2. Rozwój gospodarczy i możliwości rynkowe

Wspólnym celem stron jest zrównoważony i sprzyjający włączeniu społecznemu rozwój gospodarczy Armenii. Trwały wzrost wymaga solidnych polityk gospodarczych zapewniających stabilność makroekonomiczną i finansową. Należy m.in. stale prowadzić zrównoważoną politykę budżetową, a jednocześnie zapewniać utrzymanie kapitału i wydatków socjalnych oraz umocnienie buforów chroniących przed wstrząsami zewnętrznymi. **Zarządzanie finansami publicznymi** (które jest istotne zarówno w kontekście rządów i demokracji, jak i rozwoju gospodarczego) będzie zgodne z najlepszymi praktykami międzynarodowymi. Nadzór bankowy zostanie dodatkowo wzmocniony zgodnie z międzynarodowymi normami i najlepszymi praktykami, aby zwiększyć niezawodność i odporność sektora finansowego. Modernizacja i zreformowanie administracji celnej i podatkowej, w tym współpraca międzynarodowa oraz intensywniejsze zwalczanie oszustw, przyczynią się do skuteczniejszego poboru dochodów.

Poprawa otoczenia biznesowego jest jednym z podstawowych warunków rozwoju gospodarczego. Dalsze uproszczenie procedur administracyjnych i ograniczenie kosztów administracyjnych, poprawa dostępu do finansowania dla małych i średnich przedsiębiorstw (MŚP) w warunkach stabilnego i zróżnicowanego rynku finansowego, a także wzmocnienie ochrony i skuteczniejsze egzekwowanie praw własności będą głównymi obszarami działań w tym względzie. Silne organizacje wsparcia przedsiębiorczości i stowarzyszenia przedsiębiorców będą wspomagać podmioty gospodarcze, tak aby mogły one wykorzystywać nowe możliwości i aktywniej uczestniczyć w kształtowaniu polityki gospodarczej. UE i Armenia będą dążyły do wzmocnienia zdolności armeńskich przedsiębiorstw do udziału w międzynarodowych łańcuchach wartości, tworzonych przez podmioty gospodarcze zarówno z UE, jak i z Armenii, co sprzyjać będzie transferowi technologii i wiedzy. Organizacje wsparcia przedsiębiorczości mają decydujące znaczenie w tym kontekście, a wsparcie ze strony UE w zakresie kojarzenia przedsiębiorstw armeńskich i europejskich może stanowić impuls do działań na szczeblu krajowym. Udział Armenii w międzynarodowych łańcuchach wartości może obejmować bezpośrednio inwestycje zagraniczne, które mogą także ten udział wzmocnić i przyspieszyć, co może przyczynić się do budowania i wzmocnienia zdolności i kompetencji lokalnych; w tym celu konieczne jest ulepszenie ram inwestycyjnych poprzez zwiększenie ich przejrzystości, wiarygodności i skuteczności. Środowisko inwestycyjne sprzyjające przedsiębiorczości oznacza m.in. skuteczną konkurencję na rynkach produktów i usług, gwarantowaną przez silny, niezależny organ ochrony konkurencji działający według najwyższych standardów etycznych, dysponujący skutecznym mechanizmem egzekwowania przepisów prawa ochrony konkurencji oraz zapewniający skuteczną ochronę praw własności intelektualnej, w tym oznaczeń geograficznych. Ułatwianie prowadzenia działalności gospodarczej zostanie uwzględniona we wszystkich politykach, co będzie miało zasadnicze znaczenie dla pobudzania wzrostu gospodarczego. Nowoczesne polityki zatrudnienia i polityka społeczna będą niezbędne do zapewnienia, by rozwój gospodarczy sprzyjał włączeniu społecznemu i przyczyniał się do poprawy dobrobytu wszystkich obywateli Armenii. Potrzebne będą w związku z tym właściwe instytucje zapewniające skuteczny nadzór nad warunkami pracy, w tym bezpieczeństwem i higieną pracy.

Ważne jest, aby wdrożyć ogólną strategię rozwoju Armenii, jak również strategie dotyczące określonych sektorów i dziedzin (strategia dotycząca MŚP, zalecenia z oceny programu „Small Business Act”, strategia promowania eksportu, rozwój obszarów wiejskich itp.) oraz brać aktywny udział w programie UE na rzecz MŚP (COSME) i programie w zakresie badań naukowych i innowacji („Horyzont 2020”), a także modernizować otoczenie regulacyjne i infrastrukturę technologii informacyjno-komunikacyjnych (ICT), w pełni wykorzystując wsparcie UE w tych dziedzinach.

Propagowanie **gospodarki cyfrowej**, także poprzez zbliżenie środowiska cyfrowego Armenii do jednolitego rynku treści cyfrowych UE, przyczyni się do modernizacji gospodarki i społeczeństwa Armenii.

Monitorując wdrażanie tych strategii, należy prowadzić dialog publiczno-prywatny i konsultacje z właściwymi organizacjami społeczeństwa obywatelskiego, w tym z organizacjami zrzeszającymi partnerów społecznych.

Zielona gospodarka to ważny pro wzrostowy czynnik zrównoważonego rozwoju. **Kwestie związane z ochroną środowiska, w tym zmiana klimatu, zostaną uwzględnione** we wszystkich odpowiednich politykach.

UE i Armenia nawiązały skuteczną współpracę w dziedzinie **rolnictwa, rozwoju regionalnego i rozwoju obszarów wiejskich** w celu wspierania rozwoju grup producentów rolnych i łańcuchów wartości dodanej w całej Armenii. O ile rolnictwo i produkcja rolna na własne potrzeby stwarzają nowe możliwości w zakresie bezpieczeństwa żywnościowego i zatrudnienia nieformalnego, ważne jest dalsze rozwijanie konkurencyjności tego sektora, w tym poprzez budowanie zdolności i dostęp do finansowania. Bazując na dotychczasowych osiągnięciach i koordynując podejmowane działania z reformą administracji publicznej na wszystkich szczeblach, strony będą nadal zwiększać spójność gospodarczą, społeczną i terytorialną **we wszystkich regionach**.

3. Jakość sieci połączeń, efektywność energetyczna, działania w zakresie środowiska i klimatu

Jako kraj położony w głębi lądu Armenia musi przezwyciężyć trudności związane z jakością swojej sieci połączeń. Na terenie kraju niektóre obszary cierpią z powodu oddalenia i ograniczonych połączeń z ośrodkami działalności gospodarczej, politycznej i społecznej. Współpraca z UE i z innymi krajami Partnerstwa Wschodniego, w szczególności z Gruzją, w wyżej wymienionych dziedzinach może przyczynić się do złagodzenia skutków położenia geograficznego kraju.

Dzięki poprawie możliwości biznesowych, połączeń transportowych, logistycznych i w obrębie łańcuchów wartości oraz lepszej sieci połączeń wewnętrznych i transgranicznych zwiększyłby się potencjał wzrostu gospodarczego Armenii. Transport drogowy, kolejowy i lotniczy to główne rodzaje transportu w Armenii. Jako że głównymi partnerami handlowymi Armenii są UE, Rosja i Chiny, do transportu towarowego wykorzystuje się zazwyczaj przewozy promowo-kolejowe z portów Gruzji. Strony będą współpracować w celu wprowadzenia szybkich procedur odprawy celnej na granicach, gdyż procedury te mają zasadnicze znaczenie dla wszystkich środków transportu i pozwalają uniknąć kosztownych opóźnień.

Strony będą również współpracować w ramach **rozszerzonej bazowej transeuropejskiej sieci transportowej (TEN-T)** w oparciu o jasno określone priorytety, w celu poprawy dostępu Armenii do rynków międzynarodowych. Propagowana będzie także współpraca w zakresie bezpieczeństwa ruchu drogowego, obejmująca zarówno infrastrukturę, jak i aspekty polityki. Inwestycje w infrastrukturę powinny być przyjazne dla środowiska i odporne na zmianę klimatu.

W celu zapewnienia skutecznych połączeń i rozwoju rynku poza bezpośrednim sąsiedztwem ważne jest, aby kontynuować reformę lotnictwa cywilnego, ostatecznie doprowadzając do zawarcia **umowy lotniczej** z UE.

Dobre zarządzanie w dziedzinie środowiska (zwłaszcza stosowanie ocen oddziaływania na środowisko, strategicznych ocen skutków, dostęp do informacji dotyczących środowiska oraz dostęp do wymiaru sprawiedliwości w sprawach dotyczących środowiska) **oraz włączanie działań na rzecz środowiska i klimatu do odnośnych dziedzin polityki**

stworzą solidne podstawy zrównoważonego rozwoju. Zobowiązania w dziedzinie środowiska naturalnego uwzględnione w nowej umowie będą stanowiły podstawę odpowiednich reform. Zwiększona **efektywność energetyczna** przyniesie szybkie, znaczące i trwałe oszczędności, a równocześnie ułatwi **przechodzenie** na gospodarkę niskoemisyjną i odporną na zmianę klimatu; w sektorze mieszkaniowym takie działania mogą być powiązane z pracami Porozumienia Burmistrzów. Dopóki energia jądrowa będzie wykorzystywana do utrzymania odpowiedniego poziomu dostaw energii w Armenii, niezbędne jest zapewnienie wysokiego poziomu bezpieczeństwa jądrowego: standardy Międzynarodowej Agencji Energii Atomowej (MAEA) oraz unijne normy i praktyki, o których mowa w umowie o kompleksowym i wzmocnionym partnerstwie, posłużą jako podstawa działań.

Niezawodne i przystępne cenowo dostawy energii to warunek konieczny dla funkcjonowania nowoczesnego społeczeństwa, a ograniczanie ich wpływu na środowisko i klimat jest niezbędne dla zapewnienia zrównoważonego rozwoju. Poprawa efektywności energetycznej i efektywnego gospodarowania zasobami, w tym w sektorze mieszkaniowym, oraz większe wykorzystanie energii ze źródeł odnawialnych przyczyni się do osiągnięcia tego celu poprzez wdrożenie najnowszych przepisów w dziedzinie efektywności energetycznej, odnawialnych źródeł energii i rynku energii elektrycznej. Cele te mogą również być realizowane za pośrednictwem zamówień publicznych na usługi i infrastrukturę.

Bezpieczeństwo energetyczne można również zwiększyć poprzez poprawę i nasilenie połączeń z państwami sąsiadującymi. Dalszy aktywny udział Armenii w wielostronnej współpracy w ramach Partnerstwa Wschodniego będzie miał kluczowe znaczenie dla identyfikacji projektów będących przedmiotem wspólnego zainteresowania, które mogłyby skorzystać ze wsparcia finansowego UE. Zwiększenie efektywności energetycznej i promowanie energii ze źródeł odnawialnych poprzez budowanie potencjału oraz określenie jasnych priorytetów w zakresie inwestycji ma zasadnicze znaczenie dla zapewnienia bezpieczeństwa energetycznego i bezpieczeństwa w Armenii.

Wreszcie, zamknięcie i bezpieczna likwidacja elektrowni jądrowej w Mecamorze oraz wczesne przyjęcie odpowiedniego planu działania w tym zakresie pozostaje jednym z kluczowych celów, z uwzględnieniem potrzeby zastąpienia oferowanych przez tę elektrownię zdolności nowymi zdolnościami, tak aby zapewnić bezpieczeństwo energetyczne Armenii i warunki dla zrównoważonego rozwoju.

4. Mobilność i kontakty międzyludzkie

Strony będą współpracować w celu ułatwienia mobilności obywateli, poszerzając zakres kontaktów międzyludzkich, w tym w drodze działań skierowanych do młodzieży, studentów, naukowców, artystów, podmiotów działających w dziedzinie kultury i przedsiębiorców, ponownie potwierdzając, że większa mobilność obywateli obu stron w bezpiecznym i dobrze zarządzanym otoczeniu pozostają jednym z głównych celów oraz mając na uwadze rozpoczęcie z Armenią w stosownym czasie dialogu wizowego, pod warunkiem że zapewnione zostaną warunki dla dobrze zarządzanej i bezpiecznej mobilności, łącznie ze skutecznym wdrożeniem zawartych między stronami umów o ułatwieniach wizowych i o readmisji. Strony będą współpracować w zwalczaniu nielegalnej migracji, m.in. poprzez wdrożenie umowy o readmisji, propagując politykę zarządzania granicami oraz ramy prawne i operacyjne.

Zarządzanie przepływami migracyjnymi będzie odbywać się na podstawie umowy o ułatwieniach wizowych / umowy o readmisji. UE uznaje rolę Armenii w przyjmowaniu syryjskich uchodźców, co kwalifikuje to państwo do uzyskania wsparcia z regionalnego funduszu powierniczego UE w odpowiedzi na kryzys w Syrii.³

---

³ Decyzja Komisji C(2014) 9615 z dnia 10 grudnia 2014 r. w sprawie utworzenia regionalnego funduszu powierniczego Unii Europejskiej w odpowiedzi na kryzys w Syrii (funduszu „Madad”).

Sprostanie wyzwaniom związanym z globalnym rynkiem wymaga solidnego zestawu umiejętności na wszystkich szczeblach, czy to w przedsiębiorstwach, czy w administracji publicznej. Należy wzmocnić **wczesną edukację, szkolnictwo podstawowe, średnie i wyższe, a także kształcenie i szkolenie zawodowe** oraz współpracę między systemem kształcenia i szkolenia zawodowego a przedsiębiorstwami, tak aby w pełni przyczyniały się one do rozwijania tych umiejętności. Szczególną uwagę należy zwrócić na badania i **innowacje** po przyłączeniu się Armenii do programu „Horyzont 2020”.
